

Kedy **AI** nestačí?

T

Kedy AI nestačí

Jedna otázka, ktorá rozhodne, či situácia potrebuje aplikáciu alebo človeka. Štyri oblasti, kde má vždy prednosť človek, a kam sa obrátiť.

Celý tento sprievodca stojí na tom, že AI môže byť užitočný nástroj. No každý nástroj má hranicu, za ktorou prestáva pomáhať a začína škodiť. Pri umelej inteligencii vedie táto hranica tam, kde už nejde o informácie, ale o človeka: o jeho pocity, vzťahy a dôležité rozhodnutia. Najcennejšie, čo môže dieťa z celej tejto témy získať, nie je zručnosť písať lepšie prompty, ale schopnosť rozpoznať, kedy odložiť telefón a obrátiť sa na živého človeka.

JEDNODUCHÝ RÁMEC

Jedna otázka, ktorá to rozhodne

Aby dieťa (a my) nemuselo zakaždým zvažovať desať pravidiel, stačí jediná otázka:

Potrebuje táto situácia niekoho, kto ma pozná, niečo cíti a nesie za to zodpovednosť?

Ak je odpoveď **nie**, AI je často dobrý nástroj. Ak je odpoveď **áno**, je čas obrátiť sa na človeka. Lebo presne toto sú tri veci, ktoré AI nikdy mať nebude: nepozná teba ani tvoj príbeh, nič necíti a za svoju radu neručí.

Pomôcť môže aj jednoduché rozlíšenie dvoch typov situácií:

AI je dobrý nástroj,

keď hľadáme informáciu, potrebujeme niečo vysvetliť alebo precvičiť, chceme inšpiráciu, nápad či pomoc s formuláciou, alebo si len zo zvedavosti niečo skúsime. V týchto chvíľach nám šetrí čas a naozaj pomáha.

Obráť sa na človeka,

keď ide o vzťahy, o ťažké pocity, o konflikt alebo o dôležité rozhodnutie. Tu už nestačí dobrá odpoveď – treba niekoho, kto ti rozumie a zostane pri tebe.

KDE MÁ PREDNOSŤ
ČLOVEKŠtyri oblasti, **kde má prednosť človek****1 Vzťahy**

Hádka s kamarátom, sympatia, samota, nedorozumenie doma. AI ti povie, čo si prečítala v texte; človek vidí tvoju tvár, pozná teba aj toho druhého a vie, čo sa medzi vami naozaj deje. Vzťahy sa nedajú vyriešiť odpoveďou, len ďalším vzťahom.

2 Psychické ťažkosti

Smútok, ktorý neprechádza, úzkosť, pocit, že už nevládzem, myšlienky, ktoré desia. Toto je oblasť, kde je AI najnebezpečnejšia práve preto, že pôsobí chápavo – dokáže vytvoriť dojem porozumenia, no nepozná kontext, nenesie zodpovednosť a nerozpozná, kedy už situácia potrebuje skutočnú pomoc. Tu nestačí appka ani jeden rozhovor. Tu treba človeka, a často odborníka.

3 Konflikty

Keď ide o spor, krivdu alebo niečo, čo treba vyriešiť s druhými, AI ľahko prikývne našej verzii a utvrdí nás v nej – lebo počuje len jednu stranu. Skutočné riešenie konfliktu si vyžaduje vypočuť aj tú druhú, a to dokáže len človek.

4 Dôležité rozhodnutia

Veci, ktoré ovplyvnia život na dlho. AI môže pomôcť usporiadať si myšlienky, ale rozhodnutie a zodpovednosť zaň zostávajú na človeku. Pri tom, na čom naozaj záleží, sa oplatí poradiť s niekým, kto za nás bude pri dôsledkoch stáť.

VNÚTORNÝ KOMPAS

Ako to naučiť dieťa rozpoznať

Cieľom nie je dať dieťaťu zoznam zakázaných tém, ale vnútorný kompas. Pomáha, keď otázku „potrebuje toto človeka?“ vyslovujeme nahlas v bežných situáciách, aby si ju dieťa osvojilo ako vlastný reflex:

Toto je vec, na ktorú ti AI poradí. Ale toto druhé znie, akoby si o tom potreboval/a hovoriť s niekým, kto ťa pozná.

Keď ti je naozaj ťažko, nemusíš to riešiť sám/sama ani s appkou. Som tu ja, a keď treba, nájdeme aj niekoho ďalšieho.

AI ti môže ponúknuť slová, ale nevie ťa objasniť ani zostať pri tebe. To vedia len ľudia.

A predovšetkým – **najdôležitejšie nie je, aby dieťa poznalo zoznam, ale aby vedelo, že má kam ísť.** Že ste tu vy, bez výčitiek a bez paniky, aj keď príde s niečím ťažkým.

KEĎ TREBA VIAC

Keď vidíte, že vaše dieťa potrebuje viac

Ak máte podozrenie, že vaše dieťa rieši s AI vážne psychické ťažkosti, alebo že prežíva niečo, na čo už nestačí rozhovor pri večeri, neberte to ako zlyhanie – ani svoje, ani jeho. To, že hľadalo aspoň AI, znamená, že hľadalo niekoho. **Vašou úlohou nie je byť terapeutom, ale byť mostom k pomoci.** Zostaňte pokojní, postavte sa na stranu dieťaťa bez výčitiek a obráťte sa na odborníka alebo odborníčku.

Pomoc je dostupná a nemusíte na ňu byť sami. Okrem detského lekára, školského psychológa či psychologičky existujú aj bezplatné linky pomoci pre deti aj rodičov – napríklad Linka detskej istoty (116 111, nonstop a anonymne) alebo online poradňa IPčko.

Linka detskej istoty

116 111

nonstop a anonymne

Online poradňa

IPčko

ZÁVER

Záver

Umelá inteligencia bude v živote našich detí zostávať – a bude rýchlejšia a presvedčivejšia, než vieme predvídať. Dobrá správa je, že naša úloha sa pritom nemení. Nemusíme byť rýchlejší než technológia ani jej rozumieť lepšie než naše deti. **Stačí byť tým, ku komu sa vrátiť, kto sa zaujíma namiesto toho, aby súdil, kto kladie otázky namiesto zákazov a kto zostáva nablízku aj vtedy, keď nemá všetky odpovede.**

Žiadny nástroj, akokoľvek šikovný, nenahradí to, čo dieťaťu dávame my: skutočný vzťah, prítomnosť a istotu, že nie je na svoj svet samo. To je ten najlepší kompas, aký mu do života so sebou aj s AI môžeme dať.

Upozornenie: Tento materiál nie je psychologickou ani technickou príručkou a nenahrádza odbornú pomoc. Ak máte obavu o duševné zdravie svojho dieťaťa, obráťte sa na odborníka alebo odborníčku.

Bezplatná pomoc: Linka detskej istoty 116 111 (nonstop a anonymne), online poradňa IPčko.